

TÜRKİYE ERMENİLERİ PATRİĞİ SEÇİMİ TARTIŞMALARI YİNE ALEVLENDİ

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Türkiye Ermenileri Patriği II. Mesrob Mutaşyan, 1998 yılında Patriklik görevine başlamış, ancak 2008 yılında Alzheimer hastalığına yakalanması sebebiyle yavaş yavaş kamusal hayattan çekilmeye başlamış ve görevini yerine getiremez hale gelmiştir. Sağlık durumunun giderek kötüleşmesi sebebiyle bu yılın Mart ayında II. Mesrobun annesi, mahkeme kararıyla II. Mesrobun vasisi olarak atanmıştır.

II. Mesrobun görevine yerine getiremez hale gelmesiyle beraber Türkiyedeki Ermeni topluluğu arasında yeni bir patrik veya bir eş-patrik seçilmesi konusunda tartışma çıkmıştır. Geçmiş yüzyıllara dayanan İstanbul Ermeni Patrikhanesi tarihinde görevi başındaki Patrik ya vefat etmiş veya istifa etmiş olduğu için ve mevcut durumla daha önce hiç karşılaşılmadığı için,[1] tam olarak ne yapılması gerektiğine kesin bir şekilde karar verilememiştir. Bu süreç içerisinde ise, bir nevi bir ara formül olarak Başepiskopos Aram Ateşyan, 2010 yılında Patrik Genel Vekili olarak göreve gelmiştir.

Zaman içinde bir grup Ermeninin Patrik Genel Vekili atanması yerine yeni bir patrik seçilmesini istemesi ve bazı Ermenilerin Aram Ateşyana olan karşıtlığı sebebiyle patriklik tartışmaları günümüzde ön plana çıkmıştır. Özellikle Ateşyanın Alman Federal Meclisinin 1915 olaylarını soykırım olarak niteleyen kararına karşı çıkarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a bir mektup yazması, Türkiyede Agos gazetesinin öncülüğünde Ateşyanın bir karalama kampanyasına maruz kalmasına sebep olmuştur.[2] Ayrıca bazı kesimler Ateşyana hainlik suçlaması yapmıştır. Ateşyana karşı yapılan karalama kampanyasını yürütenler o kadar ileri gitmişlerdir ki, yapılan baskılar sonucunda Ateşyanın Roma Katolik Kilisesi ruhani lideri Papa Fransuvanın (Ermenilerin büyük önem verdiği) Haziran 2016 Ermenistan ziyareti sırasında gerçekleştirilen törene katılması engellenmiştir.[3]

Ateşyan verdiği bir demeçte kendisine yapılan eleştirilere şu şekilde cevap vermiştir:

**[Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yazdığım] Mektubumda, Soykırım olmuştur veya olmamıştır demedim. Ben üçüncü ülkelerin bizleri bir koz olarak kullandıklarını, kendi çıkarları için Ermeni sorununu gündeme getirdiklerini, Türkiyeye ilişkiler iyi olduğunda bizi unuttuklarını söyledim.[4]*

Kendisine hain diyenlere ise Ateşyan şu şekilde cevap vermiştir:

**[Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yazdığım] Mektubumda, Soykırım olmuştur veya olmamıştır demedim. Ben üçüncü ülkelerin bizleri bir koz olarak kullandıklarını, kendi çıkarları için Ermeni sorununu gündeme getirdiklerini, Türkiyeye ilişkiler iyi olduğunda bizi unuttuklarını söyledim.[4]*

*haklar kazanıldıysa, bunca gayrimenkul geri geldiyse, hep benim dönemimde oldu. **

[5]

Bu tür tartışmalar sonucu Kasım ayında İstanbul Ermeni Patrikhanesi Ruhaneler Genel Meclisi toplanmış, Patrik II. Mesroba Emekli Patrik unvanını vererek II. Mesrobu emekli etmiş ve yeni patrik için seçim düzenleneceğini açıklamıştır. Ancak bu hareket de beraberinde yeni tartışmalar ve soru işaretleri getirmiştir. Örnek olarak hayatta olmakla beraber görevini yerine getiremeyen bir patrik gerçekten de emekli edilebilir mi? İstanbul Ermeni Patrikhanesinin Ruhani Kurul Başkanı ve Ruhaneler Meclisinin toplantısına başkanlık yapmış olan Episkopos Sahak Maşalyan bu konuda şu savı ortaya koymuştur:

** Patrik Hazretlerini biz emekliye ayırmadık, kendileri sekiz yıl önce yasal olarak zaten emekli edilmişti. Makamı da biz münhal (boş) ilan etmedik; Patriğimiz o makamı sekiz yıldır dolduramadığı için zaten boştu. Biz bu olgular karşısında yapmamız gerekeni yaptık, makamın doldurulması için yeni bir patrik seçimi kararını aldık.[6]*

Ortaya çıkan bir tartışma konusu yeni patrik seçimi için devletten izin alınıp alınmamasıyla ilgilidir. Örneğin Ateşyana göre seçim için ilk önce Türkiye Cumhuriyeti devletinden izin alınması gerekmektedir ve izin gelinceye kadar Patriklik, Patrik Genel Vekilinin başkanlığında faaliyetlerine devam edecektir.[7] Maşalyana göre ise patrik seçimi için Devletten izin alınmasına gerek yoktur, sadece Devlete bu konuda bildiride bulunulup seçim için tarih alınması gerekmektedir.[8]

Ruhaniler Genel Meclisinin patrik seçimi ile ilgili aldığı karardan sonra dört adayın seçimlere katılacağı konuşulmaya başlanmıştır:[9] Patrik Genel Vekili Başepiskopos Aram Ateşyan, Episkopos Sahak Maşalyan, Almanyadaki Ermenilerin ruhani lideri Başepiskopos Karekin Bekjian ve Ermenistanın Gugark bölgesi ruhani lideri Başepiskopos Sebuhan Çulcuyan. Bu dört adayın hepsi de Türkiye Ermenileri Patriği olabilmek için gerekli olan Türk vatandaşlığına sahiptir.

Türkiye Ermenilerini, 1915 olaylarıyla ilgili yabancı devletlerin entrikalarına alet edilmesine itiraz eden Aram Ateşyana karşı yürütülmüş olan karalama kampanyası göz önünde bulundurulduğunda, yeni bir patrik seçimi için yapılanları yansız bir girişim olarak değerlendirmek güçtür. Kanımızca bu olası seçim yeni bir patrik seçilmesi kadar, 1915 olaylarıyla ilgili tartışmayı siyasi entrikaların içine çekmeyi tercih eden çeşitli kesimlerin, kendilerine ters düşen görüşleri sebebiyle hoşlanmadıkları Ateşyanı saf dışı etmek amacını taşımaktadır. Patrik adayları nasıl belirlenir, patrik nasıl seçilir tabiatıyla Patrikhanenin ve Ermeni topluluğunun karar vereceği bir konudur. Önemli olan, yeni bir patrik seçilecekse, seçilecek patriğin Ermeni topluluğunu kötüye kullanmayı ve Türkiye'ye zarar vermeyi amaçlayan siyasi entrikalardan uzak duran, Türk-Ermeni ilişkilerinin geliştirilmesine önem veren birisi olmasıdır.

**Fotoğraf: Agos*

[1] Bu son müracat olacak, on kez başvuru yapacak değilim, *Agos*, 4 Kasım 2016, s. 10.

[2] Gülsüm Gizem Özyol, İstanbul Patrikhanesi Ermeni Sorununda Doğru Tespitlerde Bulunmuştur, *AVİM*, <http://avim.org.tr/tr/Yorum/ISTANBUL-PATRIKHANESI-ERMENI-SORUNUNDA-DOGRU-TESPITLERDE-BULUNMUSTUR>

[3] Özyol, İstanbul Patrikhanesi Ermeni Sorununda Doğru Tespitlerde Bulunmuştur.

[4] Almanya bildirisi gerginliği, *Agos*, 4 Kasım 2016, s. 10.

[5] Almanya bildirisi gerginliği.

[6] Miran Manukyan, Yapmamız gerekeni yaptık, *Agos*, <http://www.agos.com.tr/tr/yazi/16952/yapmamiz-gerekeni-yaptik>

[7] Bu son müracat olacak, on kez başvuru yapacak değilim

[8] Manukyan, Yapmamız gerekeni yaptık

[9] Candidates for Istanbul Armenian Patriarch Named, *Asbarez*, <http://asbarez.com/156622/candidates-for-istanbul-armenian-patriarch-named/>

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya, Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "TÜRKİYE ERMENİLERİ PATRİĞİ SEÇİMİ TARTIŞMALARI YİNE ALEVLENDİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2016 / 62. Kasım 10. Erişim Haziran 25, 2026. <https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/TURKIYE-ERMENILERI-PATRIGI-SECIMI-TARTISMALARI-YINE-ALEVLENDI>



Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır